

Végzős szakmunkások fogadása

A hagyományokhoz híven az idén is megtartották a Szegedi Postaigazgatóságon a kézműltban végzett távközléstechnikai szakmunkások — hálózatszerelők és műszerészek ünnepélyes fogadását. A július 5-i, keddi találkoztól Keresztes Mihály, az igazgatóság szakszervezeti tanácsának titkára nyitotta meg. Üdvözölte a 17 friss szakmunkás-bizonyítványos fiatalot.

Rózsa István, az igazgatóság vezetője kötetlen beszélgetés során elmondta, hogy hazetérni többet dolgoznak az igazgatóság területén. A többség jól képzett, pontos, fegyelmezett szakmunkás. A posta műszaki fejlesztése az utóbbi években meggyorsult. Ez az előrehaladáshoz és a

szakmai ismeretek bővítéséhez nagy lehetőségeket ad. Szóba került az is, hogy az utóbbi években kevesebben jelentkeznek hálózatszerelőnek és műszerésznek. A felvehető 30 helyre csak 22 fiatal jelentkezett tavaly. Az idén még folyik a beiskolázás, s várják a 8 általánosan végzett fiatalok jelentkezését hálózatszerelőnek, különösen Békés és Bács megye településeiről.

Az ünnepélyes fogadás befejezésekként a most végzett 17 szakmunkásnak díszes emléklapot adtak át. Verik Béla műszerész és Illés János hálózatszerelő jeles tanulmányi eredményéért külön jutalomban részesült.

Külföldi ösztöndíjasok eskütétele

Kedden a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem aulájában tettek esküt az új külföldi ösztöndíjas fiatalok.

A felvételi vizsgákon 342 fiatal szerzett jogot arra, hogy szeptemberben a baráti szocialista országok — Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország, az NDK, Románia és a Szovjetunió — egyetemén és főiskoláin kezdhesék meg tanulmányaikat. Az ösztöndíjasok többsége műszaki felsőoktatási intézményekben folytatja tanulmányait. A korábbi évekhez hasonlóan a legtöbb fiatal — 277-et — a Szovjetunió, 69-et pedig az NDK egyetemei és főiskolái várnak.

A hatékonyság útjai (1.)

Többet esetleg, mást biztosan

Idén februárban a szocialista ipar értékesítése 48,6 milliárd forintot tett ki, szemben a tavaly februári 44,7 milliárddal. Megengedve a túlzást: a többlet még nem eredmény. Csak akkor az, ha olyasfajta termékekből, szolgáltatásokból áll, amilyenek iránt tartósan nagy a kereslet, s amilyeneket — az állami gazdasági munkaráfordításokat tekintve — jól meg lehet védeni a gyártó cég. S ennyi sem elég. Hiszen, ha csupán ez lenne az egyetlen feltétel, megtörténhetne, két-három iparág összehozza a szoban forgó többletet, ám az ellátásban és a kivitelben súlyos zavarok keletkeznek. Azért, mert az általuk termelt tervek felüli áru más-honnét vont el anyagot, energiát, munkaerőt, szállítésközt stb., amíg tehát — a gondolati játékban a képtelenség elemezve — Dunát rekeszhetnének hengerelt acéláruval, nem lenne autóbuzs, polietilén, cement.

kamegosztásnak, a szakosításnak és a kooperációnak a bővítésével, a műszaki színvonal emelésével, korszerű vezetési és szervezési módszereknek az alkalmazásával kell elérni.

Már ez a summázat is érdekelte, milyen tarka a teendő szóttesze, s még inkább kibontakozik sokféle színe, ha közelebbről vesszük szemügyre. A szelektív fejlesztés két szava mögött ugyanis bonyolult feladatok serege áll, a hazai alapanyag-termelés növekvő súlya éppúgy, mint a termékszerkezet változása. Nagy hiba ezért a gazdasági hatékonyság átfogó mércejét szűkíteni, s úgy vélekedni, hogyha több a munka.

Lassú fölismerés

A gazdasági élet testes szótárában nincs még egy olyan kifejezés, amit gyakrabban használnának, említenének a hatékonyságnál. Csak hogy meglehetősen önkényes az értelmezés, mármár ahány értelmező, annyiféle „hatékonyság”. Lassú a fölismerés, összetett fogalomról van szó, amiben résztevékenységek tucatjainak eredménye sűrűsödik, bár elvileg pusztán ráfordítás és eredmény viszonya a hatékonyság. A félreértésnek, félremagyarázásnak következményeként azután megtörténik, a gyártó szentül hiszi, javított munkája hatékonyságát, mivel jól fizető termé-

kéből a tervezettnél is többet vitt piacra, holott ugyanaból az anyagból másutt kétszer jövedelmezőbb árut készíthettek volna.

Kapaszkodjunk a tényekbe: a ruházati ipar nem tartozik a termelésüket látványosan bővítő ágazatok közé. Tavaly például mindössze 0,6 százalékkal állítottak elő többet, mint 1975-ben. A korábbi esztendő — kivéve 1973-at — sem tanúskodnak szédítő iramról. Tétel: ezúttal fel, hogy a ruházati ipar cégei nagy nekiléseléssel megkísérelték termelésüket. Látszatra remek dolog. Valójában semmi köze nem lenne a hatékonyság javításához, mert mihez kezdene a kis- és nagy-, a külkereskedelem a termékhegygel, s még inkább, mibe kerülne ez a több a társadalomnak?! Az ötödik ötéves tervben a ruházati ipar termelésének tervezett mértéke 30—32 százalék. Az árukibocsátás egészén belül azonban 38—40 százalékkal növekszik a korszerű alapanyagú, termelékeny technológiával előállított cikkek aránya. Ez már mond valamit. Még érthetőbben közli a hatékonyság mi- lenlétét az a tény, hogy a már említett s hasonló változásoknak, így a termelési hatékonyság emelkedésének köszönhetően, a ruházati ipar egy dollár 51,50 forintért termel majd ki 1980-ban, míg 1975-ben 59,20, 1970-ben 74,20 forinttal érte el ugyanezt.

Szegedi tervezők Gyulán

A városfejlesztés kiegészítője a területfejlesztés

Az a százegynéhány kilométer, mely Szegedet Gyulától elválasztja, nem áthidalhatatlan távolság azok számára, akik a hét végét vagy akár több napot is a gyógyvizéről, remek strandjáról, a várjátékok előadásairól nevezetes városban kívánják eltölteni. Egyébként jelképesen is zsugorodik a távolság a két város között — legalábbis a Szegedi Tervező Vállalat dolgozói így érzékelik. Az SZTV kapta ugyanis a megbízást — jó tíz évvel ezelőtt — a Békés megyei város általános rendezési tervének elkészítésére. Azóta egyre erősödő szálak fűzik a tervezőket Gyulához — ennek egyik bizonyossága volt az a kiállítás az ugyan- csak szegedi tervezési Erkel Művelődési Központban, amelyen az SZTV-ben készült településfejlesztési javaslatokat mutatták be, rajzokkal, fotókkal, térképekkel, tervekkel, makettekkel.

Hasznát, értelmét tekintve talán még a kiállítás jelentőségén is túlnőtt az a beszélgetés, amelyet Gyula városi tanácsának vezetői folytattak a megnyitótól a tervező vállalat vezető munkatársaival. Az eszmecsere alkalom nyílt arra, hogy a város fejlődésének aktuális kérdéseiben egyeztetésük el- képezzék. A sajátosságok sorából — hogy például a gyulai lakások negyven százaléka egyszobás, a házak majdnem fele 1900 előtt épült, az 5—6 ezer strandoló elhelyezésére készült várfürdő egy-egy vasárnap 10—15 ezer látogatót is fogad, hogy az ipartelepítés nem éppen legszerencsésebb formáját választva sok a városban a gyáregység gyáregysége, s a közlekedési hálózat fejlődése alatta maradt a városnak — szóval a tanácskozáson elmondottakból érdemes két problémát kiemelni — szolgál- nak ugyanis némely, Szegedre vonatkozatható tanulsággal.

Kiindulásul: kezdetben volt a különálló, magányos ház-tervezés, továbblépést jelentett, amikor már tömbökben, utcákban, később lakóegységben, ipartelepben, városrészen gondolkodhattak a tervezők. S az utolsó állomáson — a teljes település- távlatának körvonalazásánál — mintha megállt volna az előregondolkodás. Márpedig napjainkban az egyes település-tervezés elválaszthatatlanná lett a környezettől, a szomszédos településektől, úgy is fogalmazhatnánk: a regionális egység, a tágabb

földrajzi, társadalmi terület-tervezésről.

Egymástól alig távolabb, mint Budapest kerületei, három város, Békéscsaba, Békés és Gyula alkotja a sorrendben hetedik legnagyobb városi településrendszert az országban „Három város”-konceptiónak nevezik azt az egyre gyakoribban szóba kerülő elképzelést, mely szerint külön-külön való fejlesztésük helyett koordinált, a másik két városával mindig számoló, összehangolt település-tervezés vihetné előre leg- szerencsésebben a három várost az urbanizációs úton. Vonatkozik ez az igény a 15 éves lakásépítési tervre csak úgy, mint a fürdőfejlesztésre, az iparosításra, a mezőgazdasági, a közlekedési, vagy akár a kulturális élet kérdéskörére.

A húsz-harminc kilométer átmérőjű körön belül jelenleg összesen 130 ezer város- lakó él, az ezredfordulóra az egyre inkább összesen 130 ezer városban 190 ezren laknak majd a becslések szerint. S hogy a Szegedi Tervező Vállalatnál kialakított elkép- zelések ne rekedjenek meg a fantáziálás szintjén, hogy realitás társadalompolitikai igények tükrözőivé válhassanak a tervek, már most el kell dönteniük a Békés megyeieknek, milyen szerepet szánnak a három városnak, külön-külön, hogyan is képzeli el az együttélést — együttfejlesztést.

A tanácskozáson szót kérő Barna Gábor, a Magyar Urbanisztikai Társaság főtitkára a gyulai várfürdő-gyógy- fürdő példájával szemléltet- tebb formáját választva sok a városban a gyáregység gyáregysége, s a közlekedési hálózat fejlődése alatta maradt a városnak — szóval a tanácskozáson elmondottakból érdemes két problémát kiemelni — szolgál- nak ugyanis némely, Szegedre vonatkozatható tanulsággal.

lekedési kapcsolatot — a mostaninál hathatósabb formában.

S hogy minderről még időben szó esik megbízók és a megbízást végrehajtók, tehát a városi vezetők és az SZTV tervezői között, hogy aztán a városlakókat is megkérdezhessék, nos, ezt tarthatjuk innen, száz kilométer távolságból is említésre méltónak.

P. K.

Új tantervek előtt

Befejeződtek a nyári pedagógus-továbbképzések

Ezúttal a pedagógustanfolyamok zömét szervező és bonyolító intézmények, a továbbképzési és módszertani feladatokat a munkatársait is fel kellett készíteni. A feladatot ugyanis újszerű, felelősségteljes és nagyon bonyolult: a fokozatosan bevezetendő új iskolai tantervek megfelelő „fogadásá- ról” és használatáról van szó. Arról, hogy a pedagógusok ne csak tudják, értsek a változások mielőltét, hanem elfogadják, meggyőződjenek helyességéről. Ellenkező esetben mit sem ér — akár a világ legjobb tanterve.

A továbbképzéseket ezért is tervezték „kétlépcsősre”. Először az úgynevezett általános felkészítéseket szervezték meg, amelyeken nem kisebb célt tűztek, mint a szemléletváltás előmozdítását. Az iskolai munka nevelésközpontú lesz az új tantervek tükrében — erről hallhattak Szeged és a megye iskolaigazgatói az elmúlt heti, kétnapos tanácskozáson. Szeptembertől november végéig pedig ők beszélnek majd ugyanerről — minden tantestületben.

A „második lépcső”: a szaktárgyi továbbképzés. Az általános iskolai matematika kitértetett helyzete (pontosabban: a legkorábban megkezdett kísérletek eredményessége) a felkészülés- rendjét is megváltoztatta a többi tárgyhöz képest. Nem annyira továbbképzésről, inkább átképzésről beszélhetünk, hiszen a szakosok többsége, de még a frissen végzetek közül sem sokan ismerték az új rendszerű

matematikát. Negyedik éve járnak a tanfolyamokra, az idein már csak azok voltak, akik valami miatt eddig „kimaradtak”, vagy szükségét érezték, hogy tökéletesítsék ismereteiket (a meglévőből és a városból összesen 200-an). Szeptembertől valamennyi szegedi és megyei iskola első és ötödik osztályában az új matematikai tanterv alapján kezdődik a tanítás. Az alap- képzés lezárult, a tanévben az osztályonkénti tananyag- ról lesznek — az igények szerint — konzultációk. Az új tanév második felében lesz a továbbképzés a fizika szakosoknak, és a tanítóknak az anyanyelvi oktatás kérdéseiről. Az összes több szaktárgy új tantervét csak később vezetik be. Gondolni kell viszont már most arra, hogy 1981-től az alsótagozatban, 4. osztályban is tanítják az orosz nyelvet. A tanítóképző főiskolások ugyan felvehetik mellékszakként, de egyrészt nem kapnak még diplomát akkorra, másrészt korántsem biztos, hogy minden falusi iskolába „jut” frissen végzett tanító. Az orosz nyelvi alapképzést tehát a továbbképzési intézetnek kell megszerveznie, a következő évtől tervezik.

Mi a helyzet a szakmunkásképzők és a középiskolák tanárainak továbbképzésével? A szakmunkásképző intézetekben szeptembertől minden új tantervet bevezetnek. Már januárban megtartották az igazgatók általános továbbképzését, júniusban a szaktárgyi fel- készítés is lezajlott. A szak- középiskolák és a gimnáziumok pedagógusai a követ- kező tanév során vesznek részt az — 1978-ban bevezetendő — új tantervek oktatására felkészítő tanfolyamokon. Kivéve a kémia szakosokat, ők már második éve ismerkednek tantárgy- ujdonságaival, hisz a változások — az általános iskolai matematikához hasonlóan — különösen nagy- mértékűek.

Az új tantervekhez kapcsolódó továbbképzéseken kívül egyéb tanfolyamokat is szervezett az intézet. Rigó Jázonné csoportvezető elmondta: az idén jól sikerült az általános iskolai igazgatók vezetőképzője, amelyen általános és speciális vezetői ismereteket szerezhettek a szakemberektől. Ismét megtartották az iskolai pályaválasztási felelősök tanfolyamát. A héten (4-én) kezdődött Vásárhelyen a német szakosok megyei tanfolyama, ugyanott van az orosz szakosok háromhetes országos tanfolyama. A nyári továbbképzések között az egyik legnépszerűbb volt a júniusban megtartott oktatástechnikai tanfolyam, amelyet a tanárképző főiskola oktatástechnikai tanszéki csoportjával közösen rendeztek.

A vásárhelyi német és orosz nyelvi továbbképzéssel befejeződtek a pedagógusok idei nyári tanfolyamai. Az új tanév előtti legfontosabb esemény az iskolaigazgatók megyei értekezlete lesz, augusztus 22—23-án.

S. E.

Lázár Gábor

A hosszú út

Magába száll, ki okos névre vágyik — figyelmeztet a közmondás, azaz először saját képességeit veszi szemügyre, tetteit értékeli kritika- kusan, s csak azután ítélik meg másokról. A hatékonyság javítása az okosság magas fokát tételezi fel, s követeli meg mind a termelői közösségektől, mind azok vezetőitől. Az egyszerűbb cselekvési lehetőségek ugyanis fogytán vannak, a bonyolultabbak, a rejtettebbek kerülnek sorra, s ezek fölismerése, hasznosítása nem könnyű. Ráadásul, egyszerre kell tö- rődni azzal, ami rövid, s ami hosszú távra szól, de úgy, hogy holnap terveink ne kesz- resztek a holnapután.

Tények, tapasztalatok igazolják: a vállalatoknál s az irányító szerveknél is most tanulják ezt. Nem pusztá ké- nyelmességből hanyagolták el ezeket a tudnivalókat, hanem mert az ösztönzési rendszer mereven, sokféle torzulással közvetítette a hatékonysági követelményeket. Az 1976 januárjától érvényes szabályozók javították a helyzetet, de minden vállalat- ra egyformán, s tökéletesen ható szabályozás egész egyszerűen nem létezik. Ezért nő meg a központi és a helyi akarat ötvözésének fontossága, ezért kerül első helyre az a teendő, hogy a munka társadalmi és helyi, azaz makro- és mikroszintű hatékonyságának hosszú útja ne csak párhuzamos legyen, hanem a másikhoz mi- nél közelebb húzódjék, ha lehet, egybeessen.